

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Střední průmyslová škola strojnická Olomouc, tř.17. listopadu 49

**Výukový materiál zpracovaný v rámci projektu „Výuka moderně“
Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0205**

Šablona: III/2 Dějepis

Sada: 2

Číslo materiálu v sadě: 16

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

Název: Parlamentarismus v Anglii

Jméno autora: Mgr. Vladislava Heglasová

Předmět: Dějepis

Jazyk: Čeština

Klíčová slova: parlamentarismus, Anglie, Oliver Cromwell

Cílová skupina: žák 1. ročníku

Stupeň a typ vzdělání: střední odborné

Očekávaný výstup: Žák dokáže definovat pojem parlamentarismus, vysvětlí podstatu fungování tohoto politického systému a popíše cestu politického vývoje k parlamentarismu v Anglii.

Metodický list/anotace

Motivační prezentace má za úkol poskytnout žáku fakta, jež vysvětlují příčiny vzniku parlamentarismu jako protikladu k absolutismu, a to na typickém příkladu politického vývoje Anglie, jejíž cesta k parlamentarismu vyvrcholila v občanské válce, která znamenala přechod Evropy k novověku.

Datum vytvoření: 12.2. 2013

PARLAMENTARISMUS

V

ANGLII

Úkol:

Pokus se vysvětlit pojem
„parlamentarismus“.

Řešení:

**Parlamentarismus je politický systém,
kde**

- ✓ vláda je odpovědná parlamentu, který ji může kdykoliv odvolat
- ✓ zákonodárná moc je nadřazena výkonné
- ✓ platí dělba moci

(poprvé v Anglii, kde pravomoci krále byly postupně omezeny tak, že se stal jen symbolickou hlavou)

STUARTOVCI

- vláda Stuartovců v Anglii
za **Jakuba I.** a **Karla I.** vedla ke:

☐ konstituční krizi

v letech **1603 – 1640**

☐ občanské válce

v letech **1642 - 1648**

Karel I. Stuart

portrét od Anthonise van Dycka, 1620

Obrázek č. 1

Karel I. (1625–1649)
z rodu Stuartovců
považoval stejně
jako jeho předchůdce
Jakub I. svou vládu
za Bohem danou, o
moc se nechtěl dělit.
Přivedli zemi ke krizi.
Období jeho vlády
provázely
náboženské konflikty
a střety
s parlamentem, které
přivedly Anglii
k občanské válce.
Karel I. byl zajat,
souzen a popraven.

STUARTOVCI

- **Země v hospodářských potížích v důsledku:**
 - ✓ vybírání daní bez souhlasu parlamentu
 - ✓ omezování podnikání a zavádění cla
 - ✓ pokles zahraničního obchodu
 - ✓ cechovní předpisy brzdily manufakturní výrobu
 - ✓ vydržování nákladného král. dvora
 - ✓ prodávání úřadů a titulů
 - ✓ zadlužování země

STUARTOVCI

- opírali se o zaostalý sever a západ Anglie, katolíky a anglikány
- pronásledovali **PURITÁNY**
(přívržence Kalvínova učení)
 - tisíce odešly do Severní Ameriky
 - kolonizace východního pobřeží

OBČANSKÁ VÁLKA

- **1642** - proti králi **Karlovi I.** se vzepřel anglický parlament a začala občanská válka
- vojska parlamentu vedl **Oliver Cromwell**
- **1645** – zvítězil **v bitvě u Naseby** nad králem
- **1649** – Karel I. popraven, zrušena monarchie, **vyhlášena republika**
- **1653 – 1658**: O. Cromwel jako „**lord protektor**“ (vláda silné ruky)
 - ✓ tvrdě potlačil odpor radikálů
 - ✓ potlačil Iry a Skotsko

Poprava Karla I.

1649, Londýn

Obrázek č. 2

Oliver Cromwell

Obrázek č. 3

Oliver Cromwell, lord protektor Anglie, Skotska a Irska (1653 -1658), dodnes označovaný za kontroverzní postavu angl. dějin. Pocházel z prostředí venkovské šlechty, byl členem parlamentu. Je považován za královraha a diktátora i za hrdinného bojovníka za svobodu.

Cromwell rozpouští parlament

Obrázek č. 4

Památník bitvy u Naseby

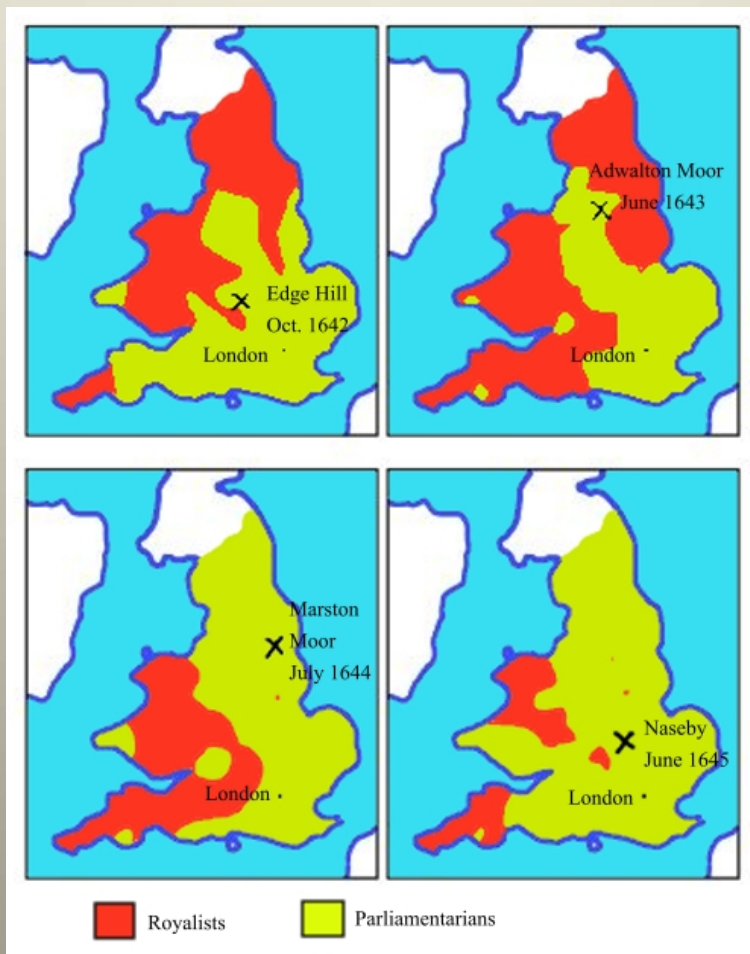
Obrázek č. 5

Bitva u Naseby byla klíčovou bitvou první anglické občanské války. **14.6. 1645** byla hlavní armáda Karla I. poražena parlamentaristickým vojskem Olivera Cromwella.

Mapa první anglické občanské války

Obrázek č. 6

Mapa oblastí ovládaných rojalisty (červená) a parlamentaristy (zelená), **1642 - 1645**

- **1851** – Zákon o plavbě (zboží mohlo být dováženo jen na angl. lodích)
- **1660** – **obnovena stuartovská monarchie** (Cromwellovu nástupci Richardovi se nepodařilo udržet moc)
- **Jakub II.** vyhnán ze země, povolán nizozemský místodržící **Vilém III. Oranžský**
- **1689** – **„Listina práv“**:
 - ✓ potvrdila práva parlamentu
 - ✓ ustavena **konstituční monarchie**
- angl. revoluce otevřela cestu **kapitalismu**

Úkol:

Víte, kdy vznikla Velká Británie
a kdy bylo připojeno Irsko?

Řešení:

- **1707** – se Anglie se Skotskem spojily ve **Velkou Britanii**
- **1801** – **připojení Irska**

Odkazy:

Použité zdroje: internet

Dostupné pod licencí GNU Free Documentation License na www:

Obrázek č. 1

DEN FJÄTTRADE ANKAN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 12.2.2013]. Dostupný na WWW:

<[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Karl I av England, m%C3%A5lning av Anthonis van Dyck fr%C3%A5n 1632.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Karl_I_av_England,_m%C3%A5lning_av_Anthonis_van_Dyck_fr%C3%A5n_1632.jpg)>

Obrázek č. 2

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 12.2.2013]. Dostupný na WWW

<[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Contemporary German print depicting Charles II beheading.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Contemporary_German_print_depicting_Charles_II_beheading.jpg)>

Obrázek č. 3

WALKER, Robert. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 12.2.2013]. Dostupný na WWW

< [http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Oliver Cromwell by Robert Walker.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Oliver_Cromwell_by_Robert_Walker.jpg) >

Obrázek č. 4

GOW, Andrew Carrick. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 12.2.2013]. Dostupný na WWW

< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:CromwellDissolvingLongParliament.jpg> >

Obrázek č. 5

IMAGE. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 12.2.2013]. Dostupný na WWW

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Battle_of_Naseby_monument.jpg >

Obrázek č. 6

BLEISTIFT2. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 12.2.2013]. Dostupný na WWW

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:English_civil_war_map_1642_to_1645.JPG >